

Sygn. akt III AUa 560/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Szybka

Sędziowie: SSA Janina Kacprzak

SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Słota

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 2 marca 2017 r. w Ł.

sprawy **M. S. (1)**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Ł.**

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji M. S. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 23 lutego 2016 r. sygn. akt VIII U 1548/15

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 560/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30 kwietnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. odmówił M. S. (1) prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwagi na brak wymaganego stażu pracy, wynoszącego co najmniej 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że na wymagane 30 lat pracy wnioskodawczyni udokumentowała łącznie 27 lat 9 miesięcy i 21 dni, w tym 20 lat 10 miesięcy i 8 dni okresów składkowych oraz 6 lat 11 miesięcy i 13 dni okresów nieskładkowych (po ograniczeniu 7 lat 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych do 1/3 okresów składkowych). Organ rentowy nie uwzględnił w stażu okresu wykonywania przez wnioskodawczynię pracy nakładczej od 1 do 9 września 1985 r. z uwagi na brak informacji o osiągnięciu 50 % najniższego wynagrodzenia, nadto świadectwo pracy zostało podpisane w zastępstwie, a podpis osoby wystawiającej był nieczytelny.

W dniu 5 czerwca 2015 r. M. S. (1) złożyła odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Wniosła o uwzględnienie w jej stażu ubezpieczeniowym okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców - od 1 lutego 1973 r. do 3 czerwca 1974 r. oraz okresu przebywania na urlopie wypoczynkowym w sierpniu 1991 r., listopadzie 1992 r., w sierpniu 1993 r., w lipcu 1995 r., w lutym 1996 r., w lipcu 1997 r. Wniosła także o zweryfikowanie, czy za okres odbywania kursu haftu maszynowego dofinansowanego przez Ośrodek Szkolenia Zawodowego od 11 września do 18 grudnia 1985 r. odprowadzono za nią składki. Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Łodzi wyrokiem z dnia 23 lutego 2016 r. oddalił odwołanie ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. S. (1), urodzona (...), z wnioskiem do organu rentowego o przyznanie świadczenia przedemerytalnego wystąpiła w dniu 10 marca 2015 r.

W okresie od 1 września 2013 r. do 6 września 2014 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w firmie Sklep (...) sp. jawna S. R., K. R. w Ł.. Stosunek pracy został rozwiązany za wypowiedzeniem dokonany przez pracodawcę z powodu likwidacji stanowiska pracy.

Od dnia 10 września 2014 r. odwołująca się jest zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ł. jako osoba bezrobotna. W dniu 9 marca 2015 r. upłynął 6. miesięczny okres pobierania przez nią zasiłku dla bezrobotnych. Wnioskodawczyni nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej bądź zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych. Dokument poświadczający 6. miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych urząd pracy wystawił w dniu 10 marca 2015 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych uznał za udokumentowany staż ubezpieczeniowy wnioskodawczyni w wymiarze 27 lat 9 miesięcy i 21 dni, w tym 20 lat, 10 miesięcy i 8 dni okresów składkowych oraz 6 lat 11 miesięcy i 13 dni okresów nieskładkowych (po ograniczeniu 7 lat 9 miesięcy i 21 dni okresów składkowych do 1/3 okresów składkowych).

Sąd ustalił, że ojciec wnioskodawczyni M. R. był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 5,03 ha położonego we wsi W. gmina Ł., jako właściciel tego gospodarstwa figurował w rejestrze ewidencji od 1966 r. Rodzice wnioskodawczyni M. i Z. małż. R. byli właścicielami gospodarstw rolnych o pow. 3,07 ha oraz 1,96 ha położonych we wsi W. gmina Ł., na podstawie aktów własności ziemi z dnia 20 czerwca 1975 r., jako właściciele tych gospodarstw figurowali w rejestrze ewidencji od 1975 r. Po śmierci M. R. w 1976 r. gospodarstwa rolne w drodze spadkobrania nabyli jego żona Z. R. oraz dzieci J. R., K. R. i D. K.. Na podstawie aktu notarialnego z dnia 14 lipca 1986 r. Z. R. sprzedała całe gospodarstwo rolne (...) małżonkom Ł..

Odwołująca się była zameldowana od daty swojego urodzenia do 7 lipca 1975 r. we wsi W. nr 139. Obecnie jest na stałe zameldowana w Ł.. Po ukończeniu nauki w szkole podstawowej, tj. w czerwcu 1973 r., wnioskodawczyni mieszkała w gospodarstwie rolnym rodziców M. i Z. R. wraz z rodzicami oraz ośmiorgiem starszego jak i młodszego rodzeństwa, pozostając na utrzymaniu rodziców. Dwójka rodzeństwa wnioskodawczyni zmarła w dzieciństwie. Starsze rodzeństwo było zatrudnione w innych gospodarstwach rolnych. Ojciec ubezpieczonej był niepełnosprawny, miał krótszą jedną nogę, pracował w Zakładach (...) w Ł..

W gospodarstwie rolnym rodziców wnioskodawczyni, liczącym ponad 5 ha uprawiano zboże, warzywa, hodowano kozy, krowy (3-4), świnie, a później konia. Prowadzeniem gospodarstwa rolnego zajmowała się matka wnioskodawczyni. Odwołująca się wraz z rodzeństwem pomagała rodzicom w pracach w gospodarstwie. W pracy w gospodarstwie rolnym pomagali również sąsiedzi (ok. 5 osób), pomoc była wzajemna. Szkoła, do której uczęszczała wówczas ubezpieczona mieściła się w odległości 3 km od miejsca zamieszkania jej rodziców - w miejscowości Ł.. Dojście do szkoły zajmowało dłużej niż pół godziny. Idąc na godz. 8.00 do szkoły, wnioskodawczyni wracała do domu około godz. 13.00-14.00, idąc zaś na godz. 11.00 wracała około godz. 15.00-16.00.

M. S. (1) wykonywała czynności w gospodarstwie rolnym przed wyjściem do szkoły i po przyjeździe ze szkoły oraz w weekendy. Wnioskodawczyni pracowała przy uprawie roślin, hodowli zwierząt. Zajmowała się pielieniem, wypasaniem i dojeniem krów, roztrząsaniem i wyrzucaniem obornika, cięła ręcznie sieczkę dla krów. Wyprowadzała też konia w pole. W gospodarstwie domowym ubezpieczona zajmowała się gotowaniem obiadów. Po przyjeździe ze szkoły wnioskodawczyni pracowała przez około 5-6 godzin dziennie. Pracowała także przy sianokosach, żniwach i wykopkach. Pomoc wnioskodawczyni przy sianokosach polegała na tym, że grabiła siano i roztrzasała je pozostawiając do wyschnięcia. Praca przy żniwach polegała na tym, że wiązała i zbierała snopki. W okresie od czerwca do lipca 1973 r. wnioskodawczyni pracowała w gospodarstwie codziennie, nie wyjeżdżała nigdzie. Do szkoły średniej ubezpieczona

zaczęła uczęszczać rok po ukończeniu szkoły podstawowej, tj. od września 1974 roku. Zajęcia w szkole odbywały się po południu.

Od 3 czerwca 1974 r. M. S. (1) podjęła pracę w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł.. W okresie od 1 do 9 września 1985 r. wnioskodawczyni była zatrudniona w (...) Spółdzielni Pracy Zjednoczenie w Ł. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku szwaczki ręcznej - nakładztwo. Z wystawionego w dniu 9 września 1985 r. świadectwa pracy wynika, że jako nakładca otrzymywała wynagrodzenie według cen jednostkowych.

W okresie od 11 września 1985 r. do 18 grudnia 1985 r. ubezpieczona uczęszczała na kurs haftu maszynowego organizowany przez Krajową Spółdzielnię Pracy w W. (...) Okręgowy Oddział w Ł. Ośrodek Szkolenia Zawodowego - za pośrednictwem urzędu pracy. Program nauczania obejmował 200 godzin, w tym 110 godzin zajęć praktycznych. Za uczestnictwo w kursie nie otrzymała żadnego wynagrodzenia.

W okresie od 1 stycznia 1990 r. do 30 listopada 2000 r. M. S. (1) prowadziła działalność gospodarczą. W toku działalności każdorazowo zawieszala działalność na jeden miesiąc w roku, okresy te traktowała jako urlopy, spędzała wówczas czas z dziećmi u swojej matki, nie prowadziła działalności. Za okresy te, tj. za miesiące sierpień 1991 r., listopad 1992 r., sierpień 1993 r., lipiec 1995 r., październik 1995 r., luty 1996 r., lipiec 1997 r., wnioskodawczyni nie opłaciła składek na ubezpieczenia społeczne.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała oraz na podstawie przesłuchania M. S. (1), spójnego z zeznaniami zgłoszonymi przez nią świadków T. S. i K. W.. Zeznania te Sąd ocenił jako wiarygodne, gdyż są konsekwentne, spójne ze sobą oraz pozostałym materiałem znajdującym się w aktach sprawy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji stwierdził, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z treścią art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn.

W myśl art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust. 1, uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Z kolei według ust. 3 art. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, świadczenie przedemerytalne przysługuje osobie określonej w ust. 1 po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych, o którym mowa w ustawie o promocji zatrudnienia, jeżeli osoba ta spełnia łącznie następujące warunki:

1) nadal jest zarejestrowana jako bezrobotna;

2) w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia, albo zatrudnienia w ramach prac interwencyjnych lub robót publicznych;

3) złoży wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od dnia wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 180 dniowy okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Osoba ubiegająca się o świadczenie przedemerytalne musi spełniać łącznie przesłanki wymienione w art. 2 ust. 1 i w ust. 3 art. 2 ustawy.

Natomiast na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 17 grudnia 1998 r., przy ustalaniu prawa do emerytury i renty i obliczaniu ich wysokości uwzględnia się, z zastrzeżeniem ust. 2-5, następujące okresy:

- 1) składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) nieskładkowe, o których mowa w art. 7.

Z kolei z mocy art. 10 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

- 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,
 - 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,
 - 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia,
- jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Stosownie do treści art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli okresy, o których mowa w art. 6, 7 i 10 zbiegają się w czasie, przy ustalaniu prawa do świadczeń określonych w ustawie uwzględnia się okres korzystniejszy.

Zgodnie zaś z brzmieniem art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ilekroć w ustawie jest mowa o przyczynach dotyczących zakładu pracy oznacza to:

- a) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn niedotyczących pracowników, zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.), w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników,
- b) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych,
- c) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy,
- d) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika na podstawie art. 55 § 11 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika.

Przyczyny niedotyczące pracowników wynikają z ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunku pracy z przyczyn niedotyczących pracowników. Za takie przyczyny uważa się przyczyny ekonomiczne, organizacyjne, produkcyjne lub technologiczne powodujące konieczność dokonania tzw. zwolnień grupowych przez pracodawcę zatrudniającego co najmniej 20 pracowników. W przypadku pracodawcy zatrudniającego mniejszą ilość osób, do którego nie mają zastosowania przepisy ustawy z 13 marca 2003 r., za „przyczyny dotyczące zakładu pracy” należy uważać takie same powody, jak wskazane wyżej. Jednoznacznie wskazuje na to określenie „z tych przyczyn” użyte w art. 2 ust. 1 pkt 29 lit. a ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia. Oznacza to, iż rozwiązanie stosunku pracy jedynie z takich przyczyn uzasadnia przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych.

Odnosząc powyższe rozważania do okoliczności rozpatrywanej sprawy Sąd pierwszej instancji wskazał, że M. S. (1) spełniła warunek ukończenia 55 lat, warunek w postaci zatrudnienia w wymiarze co najmniej 6 miesięcy u ostatniego pracodawcy, z którym stosunek pracy został rozwiązany z przyczyn dotyczących zakładu pracy, jak również pozostałe przesłanki wymienione w ust. 3 art. 2. Spór sprowadził się jedynie do ustalenia, czy wnioskodawczyni posiada wymagany staż pracy w wymiarze 30 lat.

Ubezpieczona w odwołaniu domagała się uwzględnienia w swym stażu ubezpieczeniowym:

- przypadającego po ukończeniu przez nią 16. roku życia okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców, tj. okresu od 1 lutego 1973 r. do 3 czerwca 1974 r.,
- okresu wykonywania pracy nakładczej w (...) Spółdzielni Pracy Zjednoczenie w Ł. od 1 do 9 września 1985 roku,
- okresu przebywania, w toku prowadzenia działalności gospodarczej, na urloпах w sierpniu 1991 r., listopadzie 1992 r., w sierpniu 1993 r., w lipcu 1995 r., w październiku 1995 r., w lutym 1996 r., w lipcu 1997 r. a także
- okresu odbywania kursu haftu maszynowego dofinansowanego przez Ośrodek Szkolenia Zawodowego od 11 września 1985 r. do 18 grudnia 1985 r.

Analizując możliwość uwzględnienia do stażu okresu pracy w gospodarstwie rolnym Sąd pierwszej instancji podniósł, że regulacja z art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wprost nie stawia żadnych wymagań, jakie należy spełniać w zakresie warunków pracy w gospodarstwie rolnym przypadającej po ukończeniu 16 roku życia. W judykaturze wykształcił się jednak pogląd, że o uwzględnieniu, przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych, okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 r.) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności: - wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20 grudnia 1990 r., - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie.

Przepis art.6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników jako domownika definiuje osobę bliską rolnikowi, która ukończyła 16 lat, pozostaje z rolnikiem we wspólnym gospodarstwie domowym lub zamieszkuje na terenie jego gospodarstwa rolnego albo w bliskim sąsiedztwie oraz stale pracuje w tym gospodarstwie rolnym i nie jest związana z rolnikiem stosunkiem pracy. O stałości pracy domownika w gospodarstwie rolnym, w rozumieniu art. 6 pkt 2 ustawy, decyduje zachowanie gotowości do świadczenia jej na rzecz gospodarstwa osoby bliskiej w wymiarze czasu stosownym do zakładanego przez rolnika prawidłowego jego funkcjonowania, z uzupełnieniem, że rozmiar tego czasu powinien sięgać co najmniej połowy pełnego wymiaru czasu pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2011 r., II UK 305/10, LEX nr 852557). Oznacza to, że okres pracy w gospodarstwie rolnym podlega uwzględnieniu także wówczas, gdy praca faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz ubezpieczony gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. Do uwzględnienia, przy ustalaniu prawa do emerytury, przypadającego przed 1 stycznia 1983 r. okresu pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, na zasadach określonych w art. 10 ust. 1 ustawy, wystarczającym jest przy tym wykazanie przez ubezpieczonego jedynie faktu pracy w gospodarstwie rolnym. Przepis art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy nie zawiera żadnych innych warunków, w szczególności nie uzależnia możliwości zaliczenia takiego okresu od potwierdzenia opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników przez rolnika, w którego gospodarstwie rolnym była świadczona praca.

Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, w tym zeznania świadków oraz M. S. (1), daje podstawę do poczynienia ustaleń, że w sezonie letnim wnioskodawczyni aktywnie wraz z rodzeństwem uczestniczyła w pracach polowych przy sianokosach, żniwach i wykopkach, przy czym żniwa trwały około miesiąca, w trakcie żniw wiązała i zbierała snopki, przy sianokosach grabiła siano i roztrząsała je pozostawiając do wyschnięcia, że w wakacje nigdzie nie wyjeżdżała. Ubezpieczona wykonywała także inne prace w gospodarstwie (przy wypasie i dojeniu krów, pielieniu, roztrząsaniu i

wyrzucaniu obornika, cięcia ręcznego siewki dla krów, wyprowadzaniem konia w pole), które to prace zajmowały jej łącznie około 5-6 godzin dziennie, a wykonywała je głównie po przyjściu ze szkoły. W świetle tak poczynionych ustaleń Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy pozwala na zaliczenie okresu od 1 lutego 1973 r. do 3 czerwca 1974 r. jako okresu pracy w gospodarstwie rolnym. Ponad wszelką wątpliwość odwołująca się pracę w gospodarstwie wykonywała stale, w wymiarze przekraczającym połowę pełnego wymiaru czasu pracy. Stanowisko to potwierdza fakt, że ojciec wnioskodawczyni niepełnosprawny i pracował zawodowo, a prowadzeniem gospodarstwa zajmowała się głównie matka. Wymiar pracy w gospodarstwie rolnym, w tym ilość zadań przy codziennym obrządku zwierząt i prace sezonowe, prowadzi do wniosku, że w wymienionym okresie wykonywanie przez skarżącą pracy w wymiarze co najmniej połowy pełnego wymiaru było wkładem pracy znaczącym dla funkcjonowania gospodarstwa.

Za słuszne uznał natomiast stanowisko organu rentowego, nieuwzględniające do stażu ubezpieczeniowego M. S. (1) okresu jej pracy w (...) Spółdzielni Pracy Zjednoczenie w Ł. od dnia 1 do 9 września 1985 r. Brak jest bowiem dokumentów, potwierdzających wysokość osiągniętych przez wnioskodawczynię dochodów, a w szczególności poświadczających, że w spornym okresie osiągała wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy najniższego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w jednostkach gospodarki uspołecznionej. Zgodnie zaś z brzmieniem art. 6 ust. 2 pkt 11 lit. b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. okresy wykonywania na obszarze Państwa Polskiego pracy nakładczej przed dniem objęcia obowiązkiem ubezpieczenia z tego tytułu, jeżeli w tych okresach osoba wykonująca taką pracę uzyskiwała wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy obowiązującego najniższego wynagrodzenia, określonego na podstawie przepisów Kodeksu pracy. M. S. (1) żadnymi środkami dowodowymi nie wykazała, że spornym okresie osiągała wynagrodzenie w wysokości co najmniej połowy wynagrodzenia obowiązującego w jednostkach gospodarki uspołecznionej. Z jedyne go dokumentu w postaci świadectwa pracy wynika jedynie, że otrzymywała wynagrodzenie według cen jednostkowych. Nie ma zatem podstaw, aby jako okres ubezpieczenia zakwalifikować okres pracy w (...) Spółdzielni Pracy Zjednoczenie w Ł. od 1 do 9 września 1985 r.

Sąd Okręgowy uznał, że nie ma także podstaw faktycznych i prawnych, aby jako okresy ubezpieczenia zakwalifikować do stażu odwołującej się okresy zawieszania przez nią działalności gospodarczej na poszczególne miesiące w roku, które przeznaczała na wypoczynek: w sierpniu 1991 r., listopadzie 1992 r., w sierpniu 1993 r., w lipcu 1995 r., w październiku 1995 r., w lutym 1996 r., w lipcu 1997 r. Bezsprzecznie w tych okresach wnioskodawczyni nie opłacała składek na ubezpieczenia społeczne.

Gdy zaś chodzi o ostatni objęty sporem, tj. okres odbywania kursu haftu maszynowego od 11 września 1985 r. do 18 grudnia 1985 r., to z poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych bezsprzecznie wynika, że wnioskodawczyni za uczestnictwo w tym kursie nie otrzymała żadnego wynagrodzenia, do ubezpieczenia społecznego w tym czasie nie była zgłoszona i składki nie były za nią odprowadzone. Zatem brak jest podstaw do zaliczenia tego okresu do stażu ubezpieczeniowego M. S. (1).

W podsumowaniu Sąd Okręgowy wskazał, że okres pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od 1 lutego 1973 r. do 3 czerwca 1974 r. daje wnioskodawczyni dodatkowy staż w wymiarze 1 roku 4 miesięcy i 3 dni. Po zsumowaniu tego okresu z uznanym przez organ rentowy stażem wynoszącym 27 lat 9 miesięcy i 21 dni, łącznie okres ubezpieczenia wyniósł 29 lat 1 miesiąc i 24 dni. Nie została więc spełniona przesłanka posiadania co najmniej 30. letniego stażu ubezpieczeniowego. W konsekwencji Sąd pierwszej instancji odwołanie oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

W apelacji skierowanej przeciwko temu wyrokowi M. S. (1) zarzuciła niedoliczenie do jej stażu emerytalnego okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych w dniach od 10 września 2014 r. do 10 września 2015 r.

Wniosła o zmianę wyroku poprzez doliczenie do stażu emerytalnego 12 miesięcy składkowych z tytułu pobierania zasiłku z powiatowego urzędu pracy, co łącznie daje 30 lat 1 miesiąc i 24 dni wymaganego stażu pracy.

W uzasadnieniu wskazała, że wnosi o przyznanie prawa do świadczenia z uwagi na bardzo trudną sytuację rodzinną i materialną oraz brak możliwości podjęcia jakiejkolwiek pracy. Ukończone 59 lat oraz pogarszający się stan zdrowia uniemożliwiają jej podjęcie pracy. Potencjalni pracodawcy nie są zainteresowani zatrudnieniem osoby w podeszłym wieku z kłopotami zdrowotnymi. Pod jej opieką pozostaje schorowany mąż, który w maju bieżącego roku ukończy 77 lat, a jego niska emerytura zaledwie wystarcza na wykupienie podstawowych leków. (...) skarżącej także się pogarsza i wymaga ciągłych nakładów. Mimo wielu lat ciężkiej pracy i regularnego płacenia składek odmówiono jej prawa do świadczenia, ponieważ nie doliczono do stażu emerytalnego rocznego okresu, w którym była na zasiłku dla bezrobotnych.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonej nie jest zasadna.

Na wstępie podkreślić należy, że świadczenie przedemerytalne jest należnością wyjątkową w systemie ubezpieczeń społecznych, a jego funkcja ma charakter *sui generis* socjalny. Wyznaczana jest przez trudności w znalezieniu pracy (zatrudnienia) przez osobę, która znajduje się w wieku poprzedzającym nabycie prawa do emerytury. W tym kontekście należy postrzegać warunek posiadania relatywnie wysokiego okresu składkowego i nieskładkowego, a także konieczność pobierania zasiłku dla bezrobotnych przed nabyciem tego prawa. Oznacza to również, że przepisy regulujące prawo do świadczenia przedemerytalnego nie mogą być interpretowane elastycznie, a nadto uprawnienie to warunkowane jest zachowaniem określonej sekwencji czasowej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 października 2015 r., III AUa 385/15, Legalis nr 1370643). Analiza przepisów, trafnie przywołanych przez Sąd Okręgowy, pozwala na stwierdzenie, że droga do nabycia prawa do świadczenia przedemerytalnego ma charakter trzyetapowy. Po pierwsze, na dzień rozwiązania stosunku pracy (z przyczyn dotyczących zakładu pracy) ubezpieczona (kobieta) powinna ukończyć 55 lat i posiadać okres uprawniający do emerytury wynoszący co najmniej 30 lat - art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 170 ze zm.). Po drugie, świadczenie przedemerytalne przysługuje dopiero po upływie co najmniej 6 miesięcy pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Po trzecie, po wymienionym okresie wyczekiwania ubezpieczony powinien nadal być zarejestrowany jako bezrobotny i złożyć wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w terminie nieprzekraczającym 30 dni od wydania przez powiatowy urząd pracy dokumentu poświadczającego 6. miesięczny okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Wskazane warunki muszą zostać spełnione kumulatywnie, co oznacza, że niezachowanie jednego z nich niweczy prawo do świadczenia przedemerytalnego.

Jak wynika z ustaleń Sądu pierwszej instancji, M. S. (2) na wymagane 30 lat udowodniła łącznie 29 lat 1 miesiąc i 24 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Z dodatkowych okresów zatrudnienia wskazanych przez odwołującą się Sąd Okręgowy uwzględnił 1 rok 4 miesiące i 3 dni pracy w gospodarstwie rolnym rodziców. W odniesieniu do pozostałych okresów, których zaliczenia do stażu domagała się odwołująca - okresu wykonywania pracy nakładczej w (...) Spółdzielni Pracy Zjednoczenie w Ł. od 1 do 9 września 1985 r., okresów zawieszania prowadzenia działalności gospodarczej w sierpniu 1991 r., listopadzie 1992 r., w sierpniu 1993 r., w lipcu 1995 r., w październiku 1995 r., w lutym 1996 r., w lipcu 1997 r., za które nie odprowadzono składek, a także okresu odbywania kursu haftu maszynowego, dofinansowanego przez Ośrodek Szkolenia Zawodowego w Ł., od 11 września 1985 r. do 18 grudnia 1985 r. - Sąd pierwszej instancji szczegółowo się do nich odnosząc słusznie przyjął, że nie ma podstaw do ich uwzględnienia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd pierwszej instancji poczynił trafne ustalenia faktyczne, które znajdują oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym oraz obszernie i wszechstronnie swe stanowisko w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku uzasadnił. Sąd Apelacyjny, oceniając jako poprawne ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji, uznał je za własne, co oznacza, że zbędne jest ich ponowne przytaczanie w rozważaniach własnych (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 sierpnia 2001 r., V CKN 348/00, LEX 52761, z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 233/09, LEX 585720, z dnia 24 września 2009 r., II PK 58/09, LEX 558303). Zważyć przy tym trzeba, że apelująca nie postawiła jakichkolwiek zarzutów obraży prawa procesowego i już z tego względu podstawę faktyczną uznać należy za ustaloną właściwie.

W związku z treścią apelacji rozważań wymaga możliwość doliczenia do stażu emerytalnego M. S. (1) okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych w przedziale czasowym od 10 września 2014 r. do 10 września 2015 r. Powtórzyć trzeba, że z mocy art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, świadczenie to przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, ze zm.), zwanej dalej „ustawą o promocji zatrudnienia”, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn. Nie ma zatem wątpliwości, że osoba ubiegająca się o świadczenie przedemerytalne na tej podstawie wykazać musi wymagany okres uprawniający do emerytury, w przypadku kobiety 30 lat, do dnia rozwiązania stosunku pracy, gdyż wymóg ustawowy jest tu jasny i nie pozostawia żadnego luzu interpretacyjnego.

Szczególny charakter świadczenia przedemerytalnego przejawia się m.in. w tym, że określone w art. 2 ust. 1 pkt 2, a również pkt 3 przywołanej ustawy, warunki muszą być spełnione w określonym czasie, tj. do dnia rozwiązania stosunku pracy, wobec czego nie ma prawnej możliwości, aby po dniu rozwiązania stosunku pracy mógł być uzupełniony jeden z nich np. przez osiągnięcie przez ubezpieczonego wymaganego wieku w późniejszym okresie, przez doliczenie późniejszego okresu składkowego lub nieskładkowego. Nie może być więc doliczony do wymaganego stażu ubezpieczeniowego M. S. (1) okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych po rozwiązaniu stosunku pracy, co nastąpiło 6 września 2014 r.

Okoliczność, że M. S. (1) jest bezrobotna bez prawa do zasiłku oznacza tyle, że może ona korzystać z instrumentów przewidzianych do minimalizowania zjawiska bezrobocia oraz podnoszenia kwalifikacji zawodowych w celu ułatwienia znalezienia zatrudnienia. Status osoby bezrobotnej nie uprawnia natomiast do świadczenia przedemerytalnego, gdy nie są spełnione pozostałe warunki. Należy wyjaśnić, że świadczenia przedemerytalne nie stanowią formy zabezpieczenia społecznego na wypadek bezrobocia lub pozostawania bez środków niezbędnych do życia, w tym zakresie właściwymi są zasiłek dla bezrobotnych oraz środki pieniężne i rzeczowe - jednorazowe, stałe, celowe - przyznawane ze środków pomocy społecznej. Świadczenia przedemerytalne, zgodnie z art. 12 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych, są finansowane ze środków Funduszu Pracy, który jest państwowym funduszem celowym, przeznaczonym na zwiększenie aktywności zawodowej oraz działania osłonowe osób zwalnianych z zatrudnienia z przyczyn leżących po stronie pracodawcy, po spełnieniu określonych w ustawie warunków, a tych ubezpieczona, jak już wyjaśniono, nie spełniła. Środki z Funduszu Pracy nie stanowią formy zabezpieczenia finansowego ogółu bezrobotnych, gdyż dla tych osób zostały zastrzeżone zasiłki dla bezrobotnych, a świadczenia przedemerytalne ich nie zastępują (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 28 kwietnia 2016 r., III AUa 660/15, LEX nr 2099987).

Rozważania te prowadzą do wniosku, że nie jest możliwe zadośćuczynienie żądaniu skarżącej i zaliczenie do wymaganego stażu 30. lat okresów uprawniających do emerytury, okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych po rozwiązaniu stosunku pracy, a trudna sytuacja materialna i zdrowotna nie stanowi podstawy do odstąpienia od ustawowych wymogów, określonych w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny oddalił apelację ubezpieczonej jako bezzasadną, z mocy art. 385 k.p.c.